

“Als herstelgericht werken door een school wordt ingezet dan leren jongeren spelenderwijs wat herstelrecht is, hoe het werkt en wat de voor- en nadelen zijn.”

55

WET ROND SCHOLEN EN VEILIGHEID: KOP IN DIE KANS!

Paul van Soomeren

Paul van Soomeren is oprichter van DSP-groep (www.dsp-groep.nl), een onderzoeks- en adviesbureau dat van oudsher veel doet op het terrein van sociale veiligheid en 'school en veiligheid'. Paul gaf mede vorm aan samenwerkingsverbanden die als eerste in Nederland de (on)veiligheid op scholen probeerden bespreekbaar te maken (ASVOS: Amsterdams Samenwerkingsverband, Veilig om School en VIOS: Veilig in en om school). In dit artikel signaleert hij dat een vrij nieuwe wet op het gebied van scholen en veiligheid uit het najaar van 2015 kansen biedt om herstelrecht verder in te bedden in het veiligheidsbeleid van scholen.

>>> Onveilige scholen: een probleem?

Eens in de zoveel jaar verschijnt er een officieel onderzoek dat uiteindelijk in de krant komt met een kop als 'Leerlingen voelen zich veilig op school'. De moraal van zo'n verhaal is dat er op scholen weinig aan de hand is: iedereen voelt zich veilig op school. Het is dan vaak even wroeten in de diepere bijlagen en tabellen van die onderzoeksrapporten om te zien dat weliswaar iedereen zich op school hartstikke veilig VOELT, maar dat het feitelijk slachtofferschap eigenlijk vrij hoog ligt!. Datzelfde geldt overigens voor het onderwijzend personeel. Ook daar liggen – ten opzichte van andere beroepsgroepen – de slachtofferpercentages aan de hoge kant. Welbeschouwd is dat ook niet zo verwonderlijk en zouden we er niet zo moeilijk over moeten doen: de leeftijdsgroep die scholen bezoekt is precies de groep die hoog scoort als we kijken naar dader- en slachtofferschap van criminaliteit. Het gaat daarbij veelal om delicten als agressie en geweld (inclusief pesten), seksueel geweld, diefstal, vernieling en brandstichting. Meestal is het 'klein spul', maar wel heel veel klein spul dat bovendien voor de vaak jonge slachtoffers hard kan aankomen.

De 'Wet Veilige School'

Vanaf najaar 2015 gelden voor scholen in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs nieuwe wettelijke bepalingen met betrekking tot de veiligheid² van leerlingen. Deze 'Wet Veilige School'³ eist dat er op scholen sprake moet zijn van het voeren van een **veiligheidsbeleid**, het aanstellen van een **coördinator** en een **jaarlijkse monitoring** van de veiligheid van leerlingen met een instrument dat een representatief en actueel beeld geeft. Voor wat betreft het personeel eist de Arbo-wet al veel langer dat de werkgever agressie en geweld tegen personeel voorkomt. Een programma als VPTO (Veilige Publieke Taak Onderwijs) baseerde zich hier mede op.

De wettelijke kaders eisen derhalve dat:

- ▶ een school steeds goed in de gaten houdt wat er speelt op het gebied van onveiligheid en dat monitoring plaatsvindt van zowel feitelijk slachtofferschap als onveiligheidsgevoelens van leerlingen en idealiter ook van personeel;
- ▶ een school wat moet doen als de thermometer in het rood schiet.

Kansen voor herstelrecht

Een school kan zelf kiezen op welke manier zij de ontstane of bestaande onveiligheid aanpakken, of preventief zorgt dat de monitorthermometer helemaal niet rood gaat uitslaan. Dat kan zijn via trainingen – daar lust het onderwijs wel pap van – maar het kan ook gaan om security hardware (poortjes en camera's), of om heel andere aanpakken. Scholen zullen niet snel denken aan de optie om herstelgericht werken in te bedden in hun veiligheidsbeleid. Dat is jammer, want daarmee missen ze een goede en nuttige aanpak die zeker een rol kan spelen in effectief veiligheidsbeleid.

56

"In sum, these figures from the Netherlands show that the risk of becoming a crime victim is: • Higher for young people (15-25), • Even higher for pupils in high schools but pupils feel very safe in and around school.

Hence, when looking at crime in schools it is better to focus on the risks of becoming a crime victim than asking pupils about how safe they feel. Though everyone may report to feel very safe, the real crime risks may actually be rather high in schools."

(Soomeren, P. van (2014) Handbook of School Safety and security (CHAPTER 13 TRUE AND FALSE RISK ASSESSMENT IN SCHOOLS). Pagina 118.

² Veiligheid wordt hierbij gedefinieerd als **fysieke** veiligheid (denk bijvoorbeeld aan geweld in de vorm van slaan, schoppen, e.d.), **sociale** veiligheid (denk aan uitschelden, belachelijk maken, achterstelling en discriminatie, vernedering, buitensluiten, e.d.) en **psychische veiligheid** (denk aan pesten, bedreiging, manipulatie e.d.)

³ Officieel: Wet van 4 juni 2015 tot wijziging van enige onderwijswetten in verband met het invoeren van verplichting voor scholen om zorg te dragen voor de veiligheid op school (Stb. 238)

“Ik zou er dus zeker voor pleiten dat herstelrecht adepten richting scholen duidelijk maken dat herstelrecht bestaat, dat het goed ingebed kan worden in het veiligheidsbeleid van de school en dat zo iets ook nog eens naadloos past in de wettelijke kaders die er toch al zijn.”

Maar het is niet alleen jammer voor de scholen, het is ook jammer voor het herstelrecht zelf! Als herstelgericht werken door een school - waar daders en slachtoffers letterlijk vaak heel dicht bij elkaar zitten - wordt ingezet dan leren jongeren spelenderwijs wat herstelrecht is, hoe het werkt en wat de voor en nadelen zijn. Kortom: een gouden kans.

Ik zou er dus zeker voor pleiten dat herstelrecht adepten richting scholen duidelijk maken dat herstelrecht bestaat, dat het goed ingebed kan worden in het veiligheidsbeleid van de school en dat zo iets ook nog eens naadloos past in de wettelijke kaders die er toch al zijn. De Wet Veilige School eist dat elk school een coördinator heeft. Dus het aanspreekpunt is ook helder.

Kortom, kop in die kans!

